

Фоміна О. В.
кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри бухгалтерського обліку,
Київський національний торговельно-економічний
університет, Україна
fomina504@mail.ru

УДК [005.52:005.334]:657

Гончаренко О. М.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри бухгалтерського обліку,
Київський національний торговельно-економічний
університет, Україна
honcharenkol@ukr.net

Оцінка ризиків підприємства в системі обліку

Анотація. У статті проаналізовано різні підходи до розкриття сутності поняття «ризик» і надано власне визначення ризику як об'єкта обліку. Сформульовано основні умови визнання ризику в обліку. Запропоновано класифікацію ризиків та методику їх оцінки в обліку для досягнення стратегічних цілей управління підприємством.

Ключові слова: ризики; облік ризиків; оцінка ризиків; управління ризиками; управлінська звітність.

Olena Fomina

PhD (Economics), Associate Professor, Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine
19 Kyoto Str., Kyiv, 02156, Ukraine

Olena Honcharenko

Associate Professor, Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine
19 Kyoto Str., Kyiv, 02156, Ukraine

Enterprise's risks assessment in accounting

Abstract

Introduction. The research is relevant due to the need of the theoretical and methodological aspects improving in accounting management, which is an important source of information for risk management.

Purpose. To establish and ground the need for the theoretical and methodological basis of accounting improvement in the area of information content while managing the risks of the enterprise.

Methods. To reach the goal set, we applied the method of financial mathematics, accounting, management accounting, and economic analysis.

Results. Critical analysis was performed on the interpretations of the concept of «risk» offered by various scholars and authors' own interpretation of risk was proposed as an object of accounting, and basic conditions of its recognition were determined. Grounding on the study of managerial information needs and accounting system capabilities, the following classification criteria were offered: the factor that causes risks; the type of impact on the enterprise for managing purposes. A methodology of risk assessment has also been worked out. Its application will provide a generalized understanding of the risk factors impact on the enterprises.

Conclusion. The suggestions to promote risk management as a process of influence on economic entity have been made. It may provide the maximum coverage of a wide range of risks and usage a variety of methods to influence them in decision-making and execution, increase the level of impact on identified risks to acceptable limits.

Keywords: Risks; Accounting Risks; Risk Assessment; Risk Management; Management Reporting

JEL Classification: D81; G32; M41; M49

Фомина Е. В.

кандидат экономических наук, доцент, докторант кафедры бухгалтерского учета,
Киевский национальный торгово-экономический университет, Украина

Гончаренко Е. Н.

кандидат экономических наук, доцент кафедры бухгалтерского учета,
Киевский национальный торгово-экономический университет, Украина

Оценка рисков предприятия в системе учета

Аннотация. В статье проанализированы различные подходы к раскрытию сущности понятия «риск» и представлено собственное определение риска как объекта учета. Сформулированы основные условия признания риска в учете. Предложена классификация рисков и методика их оценки в учете для достижения стратегических целей управления предприятием.

Ключевые слова: риски; учет рисков; оценка рисков; управление рисками; управленческая отчетность.

Постановка проблеми. Діяльність підприємства зазвичай відбувається під впливом комплексу різних видів ризиків, що може призвести до негативних наслідків і навіть до банкрутства. Це свідчить про необхідність формування ефективного механізму управління, ключовим елементом якого є створення системи обліково-аналітичного забезпечення управління ризиками.

Оскільки для суб'єктів господарювання важливою інформаційною базою є управлінський облік, пріоритетними стають питання удосконалення системи збору й обробки інформації в розрізі максимально придатному для прийняття оперативних і стратегічних рішень в умовах невизначеності з метою мінімізації ризиків підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий доробок із проблем управління ризиком значний і містить наукові праці таких відомих зарубіжних науковців, таких як: Т. Бачкаї, Д. Мессен, Д. Міко (Bacskaı, Messen, & Miko, 1979) [1], Р. Каплан (Kaplan, 2005) [2], Д. Парментер (Parmenter, 2007) [3], а також вітчизняних й російських фахівців, таких як: І. А. Бланк [4], О. П. Бойко [5], С. В. Волосович [6], В. М. Гранатурова [7], Ю. В. Границя [8], А. А. Мазаракі [9], М. Ф. Сафонова [10], О. В. Сметанко [11], О. Л. Устенко [12], А. С. Шапкін [13].

На сьогоднішній день актуальним залишається питання вивчення ризику як об'єкта обліку, що є майже недослідженою ланкою облікової науки.

Процес управління ризиками здійснюється переважно менеджерами, висновки яких ґрунтуються лише на особистому досвіді та інтуїції, без відповідного обліково-аналітичного забезпечення. Таким чином, існує також потреба розроблення базових положень управлінського обліку як джерела інформаційного забезпечення ризик-менеджменту.

Метою дослідження є обґрунтування необхідності удосконалення теоретико-методологічних основ управлінського обліку з метою підвищення його інформативності при управлінні ризиками діяльності підприємства.

Основні результати дослідження. Вирішення поставленого завдання потребує термінологічного дослідження поняття «ризик» та «управління ризиком».

Юридичний підхід у визначенні поняття «ризик» передбачає насамперед затвердження цієї дефініції міжнародними або національними нормативно-правовими актами. Згідно зі Стандартами управління ризиками Міжнародної організації зі стандартизації Австралії та Нової Зеландії (AS/NZS 4360/1995, AS/NZS 4360/2004, ISO 31000/2009, ISO/IEC 51:1999, ISO/IEC 73:2002, ISO/IEC 73:2009), ризик – це поєднання можливості виникнення збитків і тяжкості цієї шкоди (ISO/IEC 51:1999); поєднання ймовірності події та її наслідків (ISO/IEC 73:2002); ймовірність впливу випадкової події на цілі (AS/NZS 4360:2004); вплив невизначеності на цілі (ISO/IEC 73:2009) [6].

Відповідно до Податкового кодексу України (ст. 14), ризик – це ймовірність недекларування (неповного декларування) платником податків податкових зобов'язань, невиконання платником податків інших законодавчих актів, що контролюють органи державної податкової служби [14].

У сучасній економічній літературі існують різні трактування поняття «ризик». Заслугує на увагу ґрунтовне дослідження різних точок зору науковців, здійснене С. В. Волощевим [6], яке дозволяє згрупувати три основні підходи до визначення поняття «ризик» за такими ознаками:

- визначення ризику через невизначеність;
- визначення ризику через ймовірність;
- визначення ризику через отождолення ризику зі збитком чи можливістю отримання прибутку.

Перший підхід підтримує група дослідників, що розглядають ризик через *невизначеність*. Так, А. С. Шапкін вважає, що невизначеність, пов'язана з можливістю виникнення в ході реалізації рішення несприятливих ситуацій і наслідків, характеризується поняттям «ризик» [13]. А. А. Мазаракі зазначає, що стратегія мінімізації ризику допускає існування між можливістю суспільства вибрати кращий соціальний порядок та ризиком його реалізації певної сфери суспільства суспільного життя, де панує невизначеність [9]. Отже, невизначеність є ситуаційною характеристикою, що має форму ризику.

Другий підхід формує наступна група авторів, що розглядають ризик через *ймовірність*. І. А. Бланк розуміє ризик як ймовірність виникнення негативних наслідків у формі втрати доходу чи капіталу за невизначеності умов здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства [4]. Основна відмінність ризику від невизначеності полягає в наявності не ймовірності, а зацікавленої особи, яка перебуває в ситуації неминучого вибору в умовах невизначеності, вважає А. Б. Камінський [15].

Прихильники третього підходу отождолюють ризик зі збитком чи можливістю отримання прибутку.

На думку Т. Бачкаї, Д. Мессен, Д. Міко [1]: «Ризик – це не збиток, що виникає при прийнятті рішення, а можливість відхилення від мети, для досягнення якої ухвалювалося рішення».

Разом із тим, О. Кіпреева ризик порівнює з можливістю отримання додаткового прибутку за позитивних для підприємця умов. Запропоновані визначення поєднують ризик зі збитком, але між цими поняттями не можна ставити знак рівності [16]. Ризик передбачає збитки, ймовірність яких пов'язана з наявністю невизначеності (недостовірністю інформації), а також прибуток, отримати який можливо

лише завдяки діям, пов'язаним із ризиком, відзначає В. Л. Пластун [17].

Ширшим є визначення, де наголошується, що ризик – це потенційна ймовірність відхилення від спланованого економічного (фінансового) результату [5].

Намагаючись об'єднати різні погляди, розглядаючи ризик як об'єкт обліку, можна стверджувати, що господарська операція в умовах невизначеності, щодо якої є ймовірність одержання меншого фінансового результату, ніж очікувалося, є ризикованою. Отже, з точки зору відображення в обліку, *ризик – це ймовірність недоотримання бажаного фінансового результату*.

Умовами визнання ризику в обліку є:

- висока концентрація активів за окремими статтями;
- різке збільшення або зменшення залишків на рахунках запасів, грошових коштів і дебіторської заборгованості;
- уповільнення оборотності поточних активів;
- наявність безнадійної дебіторської заборгованості;
- збиток як результат фінансової діяльності.

Визначення даних умов дозволить виявити ризики та оцінити ризикованість ситуації, і, відповідно, допоможе своєчасно прийняти ефективне управлінське рішення.

Управління ризиком є багатоетапним процесом, мета якого зменшити чи компенсувати вплив ризик-факторів на господарську діяльність підприємства при настанні несприятливих подій.

О. Л. Устенко управління ризиком визначає як процес впливу на суб'єкт господарювання, при якому забезпечується максимально широкий діапазон охоплення можливих ризиків, їх обґрунтоване прийняття та зведення ступеня їх впливу до мінімальних меж, а також розробка стратегії поведінки даного суб'єкта в разі реалізації конкретних видів ризику [12]. Такий підхід до визначення поняття «управління ризиками» є занадто широким і визначає перелік управлінських дій з ризик-менеджменту.

Управління ризиком, з позиції В. М. Гранатурова, можна охарактеризувати як сукупність методів, прийомів, заходів, що дозволяють певною мірою прогнозувати настання ризикованих подій і вживати заходів щодо виключення або зниження негативних наслідків їх настання [7].

Д. А. Штефаніч визначає управління підприємницьким ризиком як сукупність дій економічного, організаційного і технічного характеру, спрямованих на встановлення видів, факторів, джерел ризику, оцінку величини, розробку і реалізацію заходів щодо зменшення його рівня та запобігання можливих втрат [18].

Підсумовуючи наведені точки зору провідних науковців щодо управління ризиками, автори розглядають *управління ризиком як процес впливу на об'єкт господарювання, що забезпечує охоплення виникнення можливих ризиків, використання всіх методів впливу на них шляхом прийняття управлінських рішень та зведення ступеню впливу виявлених ризиків на діяльність підприємства до мінімальних меж*. Тобто, викликає необхідність розроблення стратегії поведінки об'єкта управління в разі настання ризикових подій.

Для створення ефективного процесу управління ризиками підприємство повинно мати дієву систему контролю, яка необхідна для ідентифікації і оцінки ризиків (рис.).

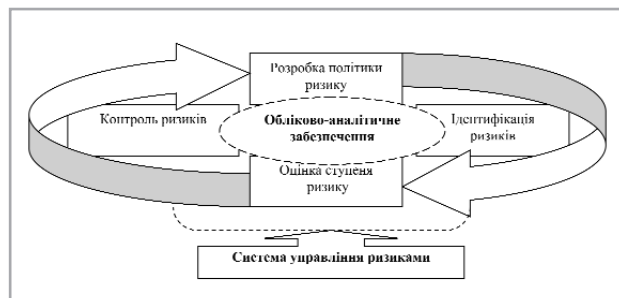

Рис. Етапи управління ризиками підприємства
Джерело: розроблено авторами

На першому етапі управління ризиками підприємства розробляється політика, що залежить від цілей підприємства.

З метою ідентифікації ризиків, необхідно здійснити їх класифікацію.

Класифікація ризиків зумовлює ефективність організації управління ними. Під класифікацією слід розуміти розподіл ризиків на конкретні групи за певними ознаками для досягнення поставлених цілей.

Дослідивши різні підходи до класифікацій ризиків [2; 19], пропонується доповнити ряд класифікаційних ознак ризиків та їх склад:

1. За фактором, що обумовлює виникнення ризиків:

- **зовнішні ризики** пов'язані з зовнішнім середовищем, на яке підприємство не має безпосереднього впливу (конкуренти, ринок, законодавство тощо).
- **внутрішні ризики** (операційні ризики, фінансові ризики, ризики допоміжних бізнес-процесів, корпоративні ризики).

2. За типом впливу на діяльність підприємства:

- **ризик втрат** (втрата ліквідності, втрата платоспроможності, втрати пов'язані з порушенням зобов'язань контрагентів);
- **ризик мінливості** (планування податкових надходжень, оцінка ринкової вартості майна, ризик недоотримання доходів).

Наведені класифікаційні ознаки та види ризиків сприятимуть чіткій ідентифікації ризиків в системі управлінського обліку.

Варто також відмітити, що фінансові ризики, яким приділена основна увага в дослідженні, бувають систематичні та несистематичні. Несистематичні ризики обумовлені впливом факторів, які залежать від діяльності суб'єкта господарювання, наприклад: втрата ринків збуту, зниження доходності продажу та рентабельності вкладеного капіталу, зниження ліквідності активів, зростання дебіторської заборгованості, іммобілізація оборотних коштів та ін.

Оцінка ризиків – це процес систематизованого вивчення й узагальнення професійних думок про вірогідність настання несприятливих умов або подій [10].

Оцінка ризиків включає виявлення й аналіз відповідних ризиків – внутрішніх і зовнішніх, що впливають на досягнення цілей підприємства, та формує основу для управління цими ризиками. Оскільки загальноекономічні, галузеві, нормативні й операційні умови продовжуватимуть змінюватися, потрібне створення механізмів, здатних виявляти й управляти специфічними ризиками. Одним із таких механізмів є ранжування ризиків за ступенем впливу на діяльність підприємства та його фінансові результати (табл.).

Щоб не допустити розвитку кризи на підприємстві, необхідно проводити контроль ризиків на основі аналізу потенціалу підприємства, що припускає наявність або відсутність ризиків; застосування системи збалансованих показників щодо виявлення неефективних активів і пасивів в цілях пошуку й обґрунтування резервів їх відновлення або виключення; розробки та вибору варіантів рішень з управління ризиками.

У процесі розробки проектів управлінських рішень ключова роль повинна відводитися методам реагування на ризик з урахуванням ступеня їх керованості (диверсифікація; косорсинг; лімітування; ло-

калізація; поглинання; пошук гарантів (поручителів); резервування активів; самострахування; страхування; ухвалення від ризику; хеджування та ін.) [11].

Таким чином, управління ризиками є процесом виявлення, оцінки й контролю за можливими подіями або ситуаціями для забезпечення гарантій досягнення підприємством визначених цілей.

Для ефективного управління ризиками необхідна інформаційна база. Тільки наявність максимально точної і достовірної інформації дає можливість приймати рішення зі зниження ризиків і передбачати поведінку контрагентів. При цьому необхідне поєднання зовнішніх і внутрішніх інформаційних потоків, що акумулюються в системі управлінського обліку та звітності. Управлінська звітність є важливим джерелом інформації в ризик-менеджменті. Пропонується складати управлінський звіт «Оцінка рівня ризику» в розрізі видів ризику та ступеню їх впливу. Запропонований звіт також доцільно складати з метою оцінки ризиків у динаміці та співвідношення показників рівня ризику зі встановленими лімітами.

Висновки. Наведені у статті рекомендації та пропозиції сприятимуть виробленню превентивних заходів щодо управління підприємством ще на етапі планування його діяльності. Зокрема, запропоновано власне визначення ризику як об'єкта обліку та основні умови його визнання.

Базуючись на дослідженні інформаційних потреб менеджменту та можливостей системи обліку запропоновано такі класифікаційні ознаки ризиків: за фактором, що обумовлює виникнення ризиків; за типом впливу на діяльність підприємства для цілей управління.

Розроблено методику оцінки ризиків, застосування, якої дозволить отримати узагальнене уявлення про вплив ризик-факторів на господарську діяльність підприємства.

Виходячи з того, що управління ризиком є процесом впливу на об'єкт господарювання, при якому забезпечується охоплення максимального широкого діапазону можливих ризиків і використання всіх методів впливу на них в процесі прийняття управлінських рішень, перспективним вбачається розвиток цих методів для зведення міри впливу виявлених ризиків до мінімальних або прийнятних меж.

Оцінка впливу фінансових ризиків на діяльність підприємства			
Таблиця			
Назва ризику	Ймовірність виникнення	Методика оцінки	Ступінь впливу (ранг)
Ризик накопичення дебіторської заборгованості	Пов'язаний з ризиком перерипання господарського процесу, накопиченням кредиторської заборгованості, невиконання зобов'язань	Можна оцінити за допомогою коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості	Ступінь ризику збільшується при зростанні дебіторської заборгованості та зниженні її оборотності порівняно з оборотністю кредиторської заборгованості
Ризик зменшення ліквідності	Виникає внаслідок недостатності грошових коштів для забезпечення поточної діяльності підприємства	Коефіцієнти ліквідності	Визначається в залежності від ступеня впливу на зниження коефіцієнту ліквідності (наприклад, за рахунок зниження складських запасів)
Ризик росту вартості капіталу	При фінансуванні за рахунок залученого капіталу	Рентабельність активів, Ефект фінансового важеля, WACC	Від'ємне значення Ефекту фінансового важеля збільшує ризик вартості капіталу
Ризик неправильної структури капіталу	Виникає внаслідок неоптимального співвідношення між власними та залученими коштами, між короткостроковими й довгостроковими джерелами фінансування	Коефіцієнт автономії, відношення залучених коштів до власних, Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Збільшується/зменшується при наявності/відсутності потенціалу збільшення/зменшення розміру залучення коштів
Ризик банкрутства	Значення Z-рахунку характеризує рівень ймовірності швидкого банкрутства	Z-рахунок Е. Альтмана	Ймовірність банкрутства

Джерело: розроблено авторами

Література

1. Бачкай Т. Хозяйственный риск и методы его измерения / Т. Бачкай, Д. Мессена, Д. Мико и др. ; пер. с венг. – М. : Экономика, 1979. – 184 с.
2. Каплан Р. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию / Р. Каплан, Д. Нортон ; пер. с англ. – М. : Олимп-Бизнес, 2005. – 412 с.
3. Parmenter D. Key Performance Indicators : Developing, Implementing and Using Winning KPI's / David Parmenter. – New Jersey, USA : John Wiley & Sons, Inc., 2007. – 236 p.
4. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента : в 2 т. / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 1999. – т. 2. – 512 с.
5. Бойко О. П. Дозвілля в суспільстві ризику / О. П. Бойко // Мультиверсум. Філософ. альманах. – 2011. – № 1(99). – С. 36–43.
6. Волосович С. В. Страхування ризиків кредитної сфери : монографія / С. В. Волосович. – К. : Київ. нац. торг. – екон. ун-т, 2013. – 388 с.
7. Гранатуров В. М. Аналіз підприємницьких ризиків: проблеми визначення, класифікації та кількісні оцінки : монографія / В. М. Гранатуров, І. В. Литовченко, С. К. Харічков ; за наук. ред. В. М. Гранатурова. – Одеса : Ін-т проблем ринку та екон.-екол. д-нь НАН України, 2003. – 164 с. – С. 7.
8. Граница Ю. В. Риск прогноза последствий условных фактов хозяйственной деятельности и раскрытие информации в бухгалтерской отчетности / Ю. В. Граница // Международный бухгалтерский учет. – 2012. – № 37(235). – С. 30–40.
9. Мазараки А. А. Торговля: история, цивилизация, мораль : монографія / А. А. Мазараки. – К. : Книга, 2010. – 624 с.
10. Сафонова М. Ф. Методика управления рисками финансово-хозяйственной деятельности в организации / М. Ф. Сафонова, К. В. Мовчан // Международный бухгалтерский учет. – 2013. – № 29(275). – С. 23–31.
11. Сметанко О. В. Удосконалення процесу ідентифікації та реагування на ризики службою внутрішнього аудиту / О. В. Сметанко // Економічний часопис-XXI. – 2014. – № 11–12. – С. 135–139.
12. Устенко О. Л. Теория экономического риска : монографія / О. Л. Устенко. – К. : МАУП, 1997. – 164 с.
13. Шапкин А. С. Экономические и финансовые риски. Оценка, управление, портфель инвестиций / А. С. Шапкин. – М. : «Дашков и К», 2003. – 544 с.
14. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами, внесеними згідно із Законом № 2856-VI (2856-17) від 23.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
15. Камінський А. Б. Моделювання фінансових ризиків : монографія / А. Б. Камінський. – К. : Видав. центр «Київ. ун-т», 2006. – 304 с.
16. Кіпрєєва О. Унеможливлення загрози. Методичні передумови управління ризиками в аграрному виробництві [Електронний ресурс] / О. Кіпрєєва. – Режим доступу : <http://director.com.ua>
17. Пластун В. Л. Страхування ризиків сільськогосподарських підприємств / В. Л. Пластун // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». – 2008. – № 12/1 (33). – С. 58–62.
18. Штефаніч Д. А. та ін. Управління підприємницьким ризиком / [за заг. ред. д.е.н. Д. А. Штефаніча]. – Тернопіль : «Економічна думка», 1999. – 224 с.
19. Станіславчик Е. Риск-менеджмент как инструмент контроля финансовых результатов деятельности компании / Е. Станіславчик // Финансовая газета. – 2003. – № 7. – С. 13.

Стаття надійшла до редакції 20.02.2015

Received 20.02.2015

References

1. Bachkai, T., Messen D., & Miko, D. (1979). *Economic risk and methods of its measuring*. Moscow: Olimp-Biznes (in Russ.).
2. Kaplan, R., & Norton, D. (2005). *Balance d system of indices. From strategy to action*. Moscow: Olimp-Biznes (in Russ.).
3. Parmenter, D. (2007). *Key Performance Indicators: Developing, Implementing and Using Winning KPI's*. New Jersey, USA: John Wiley & Sons, Inc.
4. Blank, I. A. (1999). *Bases of financial management*. Kyiv: Nik-Center (in Ukr.).
5. Boyko, O. P. (2013). Leisure is in society of risk. *Multyversum. Filosofskiy almanakh (Multiversum. Philosophical Almanac)*, 1(99), 36-43 (in Ukr.).
6. Volosovich, S. V. (2013). *Insurance of risks in credit sphere*. Kyiv: KNUTE (in Ukr.).
7. Hranaturov, V. M. (2003). *A nalysis of enterprise's risks: problems of determination, classification and quantitative estimations*. Odesa: The Institute of Market Problems and Economic-Ecological Studies of the NAS of Ukraine (in Ukr.).
8. Hranica, Yu. V. (2012). Risk of economic activity's conditional facts consequences forecasting: calculating and opening of information in accounting control. *Mezhdunarodnyi bukhgalterskii uchet (International Record-Keeping)*, 37(325), 30-40 (in Russ.).
9. Mazarakii, A. A. (2010). *Trade: history, civilization, moral*. Kyiv: Book (in Ukr.).
10. Safonova, M. F., & Movchan, K. V. (2013). Methods of financially-economic activity risks management in organization. *Mezhdunarodnyi bukhgalterskii uchet (International Record-Keeping)*, 29(275), 23-31 (in Russ.).
11. Smetanko, O. V. (2014). Improvement of process of authentication and reacting on risks by internal audit service. *Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 11-12, 135-139 (in Ukr.).
12. Ustenko, O. L. (1997). *Theory of economic risk*. Kyiv: MAMP (in Ukr.).
13. Shapkin, A. S. (2003). *Economic and financial risks. Estimation, management, investment portfolio*. Moscow: Dashkov & K (in Russ.).
14. *Tax Code of Ukraine* (2010, December). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (in Ukr.)
15. Kaminskiy, A. B. (2006). *Design of financial risks*. Kyiv: PH Kyiv University (in Ukr.).
16. Kipreeva, O. (2001). Making threats impossible. Methodical pre-conditions of risk management in agrarian production. *Upravlencheskii uchet i biudzhetrovanie (Administrative Accounting and Budgeting)* Retrieved from <http://uchet.net.ua/index.php?idm=92&id=68&year=2011> (in Ukr.)
17. Plastun, V. L. (2008). Insurance of agricultural enterprises' risks. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho agrarnoho universytetu. Seriya «Ekonomika i menedzhment» (Herald of Sumy National Agrarian University. Series «Economics and Management»)*, 12, 135-139 (in Ukr.).
18. Shtefanich, D. A. et al. (1999). In D. A. Shtefanich (Ed.). *Risk Management at the enterprise*. Ternopil: Economic idea (in Ukr.).
19. Stanislavchik, E. (2003). Risk management as an instrument of company's financial results control. *Finansovaya gazeta (Financial Newspaper)*, 7, 13 (in Russ.).

Institute of Society Transformation (IST)

Non-governmental Research & Analytical Centre, Director Dr. Oleh Soskin

Main goals:

- Promotion of building free, independent, democratic, European Ukraine
- Support of fundamental social, economical and political reforms in Ukraine
- Forming of national bourgeoisie and strong middle class of private owners
- Strengthening of local self-government system in Ukraine
- Establishment of partnership between authorities and business circles
- Forming of market ideology among wide society groups and national elite of Ukraine
- Development of innovative informational resources

Key activities:

- Organizing and holding of interactive workshops, roundtables, presentations
- Preparing of analytical materials, political and economical forecasts, commentaries and other intellectual products
- Organizing of study visits for state executives and business structures to states with stable democracy
- Advisory work on current and strategic economical and political issues
- Publishing of research books (IST prepared and published 15 monographs)
- Publishing of The «Economic Annals-XXI» Journal
- Forming and supporting of IST's Internet holding (57 websites)
- Holding of on-line Internet conferences and polls etc.

Institute of Society Transformation has realized 85 large international projects.

Telephone/Fax: +38 044 235 98 28 (27), E-mail: os@osp.com.ua, Internet: www.soskin.info, www.ist.osp-ua.info